

fide deficiant, & quod Deo mentiantur, tantum malum mendacium est.

Hinc viri magni, ac generosi, totis viribus contendunt omnem mendacii suspicionem à se excludere, ac rejicere, Postquam Abrahamus rediit victor de quinque Regibus, & omnia spolia quæ è Sodomis abstulerat, Sodomorum Regi restituit, ipsumque Sacramento interposito urget: Genes. 14. n. 21. *Levo manum meam ad Dominum, &c. Quod à filo subregminis, usque ad corrigiam caligæ non accipiam: Nonne sufficiebat simplici verbo dicere, non*

Genes. 14.

accipiam? ad quid juramentum adhibet? an fidem non facis, nisi juramentum concipias? quis tibi non credet injurato, sed magnus Abrahamus voluit à se remove omnem finitram suspicionem de sua fide; vel aliquam umbram mendacii in suis verbis latere, & quod aliud dicebat ore, aliud retinebat in corde; quod ore rejiciebat spolia, quæ corde appetebat. Ne ergo quis de eo talia cogitaret, juramento rem confirmat. D. Chrysost. homil. 35. & ait: *Idco juramentum adhibuit, ne putes ipsum ita simulare quod probabile est sape contingere.*

Ad detestandum suspitionem mendacii facit Abrahamus juramentum.

D. Chrysost.

CAPUT VIII.

1. **U**M autem descendisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. 2. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine si vis, potes me mundare: 3. Et extendens Jesus manum, tetigit eum dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra ejus. 4. Et ait illi Jesus: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te Sacerdoti: & offer munus, quod præcepit Moyses in testimonium illis. 5. Cum autem introissent Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum. 6. Et dicens: Domine puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. 7. Et ait illi Jesus, Ego veniam, & curabo eum. 8. Et respondens Centurio, ait Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. 9. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic: vade & vadit: & alii, veni & venit: & servo meo: fac hoc, & facit. 10. Audiens autem Jesus, miratus est, & sequentibus se dixit, Amen, dico vobis: non inveni tantam fidem in Israël. 11. Dico autem vobis, quod multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob, in regno cælorum: 12. Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. 13. Et dixit Jesus Centurioni: Vade, & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. 14. Et cum venisset Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem, & febricitantem: 15. Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris, & surrexit, & ministrabat ei. 16. Vespere autem facto obdulerunt ei multos dæmonia habentes: & ejiciebat spiritus verbo, & omnes malè habentes curavit: 17. Ut adimpleretur, quod dictum est per Isaiam Prophetam dicentem: Ipse infirmitatem nostram accepit: & ægrotationes nostras portavit. 18. Videns autem Jesus turbas multas circum se, jussit discipulos ire trans fretum. 19. Et accedens unus Scriba, ait illi: Magister, sequar te quocumque ieris. 20. Et dicit ei Jesus: Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. 21. Alius autem de discipulis ejus ait illi: Domine, permittite me primum ire, & sepelire patrem meum. 22. Jesus autem ait illi, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. 23. Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. 24. Et ecce motus magnus factus est in mari: ita ut navicula operiretur fluctibus, ipse verò dormiebat. 25. Et accesserunt ad eum discipuli ejus, & suscitaverunt eum, dicentes: Domine salva nos, perimus: 26. Et dicit eis: quid timidi estis modicæ fidei? Tunc surgens imperavit ventis, & mari, & facta est tranquillitas magna. 27. Porro homines mirati sunt, dicentes, qualis est hic, venti, & mare obediunt ei? 28. Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. 29. Et ecce clamaverunt dicentes quid nobis & tibi Jesu fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos? 30. Erat autem non longè ab illis grex multorum porcorum pascens. 31. Dæmones autem rogabant eum dicentes: Si ejicis nos, mitte nos in gregem porcorum. 32. Et ait illis: ite, At illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce magno impetu abiit totus grex per præcepsum in mare: & mortui sunt in aquis. 33. Pastores autem fugerunt: & venientes in civitatem

vitatem nuntiaverunt omnia, & de his, qui dæmonia habuerant. 34. Et ecce tota civitas exiit obviam Jesu, & viso eo, rogabant ut transiret à finibus eorum.

ARGUMENTUM CUM

Remissionibus.

Doctrinam Evangelicam, quam Dominus tradidit in monte, cap. 5. 6. 7. descendens miraculis confirmat, ut docet D. Hieronymus. Primo, Vers. 1. Curat leprosum; quod expendi tom. 2. cap. 20.

Secundo, V. 5. Curat puerum Centurionis, expendit. 3. cap. 11

Tertio, V. 15. A febris liberat socrum, Petri, tom. 2. cap. 21.

Quarto, V. 18. Duos se sequi volentes, imperat opibus, ac parentibus renuntiare, siquidem filius hominis non habet ubi reclinet caput: explicavit. 2. c. 23.

Quinto, V. 25. Sedatur tempestas in mari, & est explicatum tom. 2. cap. 24.

Sexto, V. 28. Sanat duos dæmoniacos, dæmonesque obsecrantes, permittit ingredi in porcos, quos statim in mari demergunt. Est explicatum t. 2. cap. 25.

Leprosus mundatur.

QUESTIO I.

Quare Leprosus tali modo postulat, Si vis, potes me mundare?

1. **D**E hoc leproso egi tom. 2. ca. 20. per duodecim Questiones. Nunc verò ait Matth. c. 8. n. 2. de ipso Leprosus veniens adorabat eum, dicens: Domine, si vis potes me mundare: quam petitionem expendi citato loco, q. 2. 3. 4. 5. & 6. nunc verò adde; & expende petitionis modum, non ait absolute: Domine munda me, sed si vis, potes: tanquam sub conditione, de quo egi citato loco, q. 4. Tamen modo nota, quod dum leprosus ait: Domine, si vis, potes me mundare: exponit suam desiderium curationis cum resignatione mistum, ac si dicat: Leprosus sanitatis indigens, eam maxime exopto, tamen me resigno, ac submittito voluntati tuæ, o Christe; ut si velis, me cures; & si nolis, non cures; ac proinde maxime se conformabat divinæ voluntati, ex

Conformitas cum divina voluntate multa prosequitur.

quo multum promeruit. Vide, Conformitas, tam in hoc tomo, quam in aliis meis.

Secundò: Origenes apud Catenam in persona Leprosi ait: Domine per te omnia facta sunt, tu ergo si vis, potes me mundare; voluntas tua opus est, & opera tua voluntati obediunt: Anselm. Laudonensis in Glossa interlineari: Domine, si vis, potes me mundare; voluntati potestatem tribuit: Quanta est voluntas, tanta est Dei potestas, quidquid enim vult, hoc illico

facere potest, juxta illud Psalm. 134. n. 6. Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit in cælo, & in terra. Cuius ergo Dei voluntas sit Divina, jus que potentia, hinc clamat leprosus: Domine si vis, potes me mundare, Ecce homo pro sua audacia, ac veluti modulo suo, hanc Dei potentiam intentat æmulari, & etiam ultra vires ausumit. Vide supra cap. 3. q. 2. n. 11. & 12.

Tertio: D. Athanas. Orat. 5. ad Adelpium ait: Leprosus adorabat Dominum in corpore, eumque Deum esse præsentiebat, his verbis utens: Domine, si vis, potes me mundare: Neque ob carnem arbitratus est esse creaturam Dei Verbum; neque quia Verbum erat opifex rerum, carnem pro nihilo habuit, qua indutus erat, sed ut in re creata creatorem adorabat; idcirco mundatus est. Quamvis vile, & abjectum esset indumentum carnis humanæ, quam Divinum Verbum inhaerens, ipsaque tegebatur; & quamvis indumentum apparens tam vile, & abjectum, non tamen impedimentum fuit, ut Dominus Deus crederetur, & agnosceretur. Non contempsit Leprosus vile carnis indumentum, sed sub illo introspectit latentem Divinitatem, quæ maxime magnis virtutibus, ac magnificis operibus radiabat, quod confirmat D. Athanasius citatus ex signis factis in morte Christi, Luc. 23. Tenebra facta sunt super universam terram, Sol obscuratus est, velum Templi scissum: & ut scribit Matth. 27. Petra scissa sunt, citatis

Sanctus Pater ait: Non enim rem creatam rerum natura adorabat, neque ob carnem ejus recusat, ut scribit Matth. 27. Petra scissa sunt, citatis

Sanctus Pater ait: Non enim rem creatam rerum natura adorabat, neque ob carnem ejus recusat, ut scribit Matth. 27. Petra scissa sunt, citatis

Sanctus Pater ait: Non enim rem creatam rerum natura adorabat, neque ob carnem ejus recusat, ut scribit Matth. 27. Petra scissa sunt, citatis

In extremo judicio apparebit Christus D. cum majestate multa, ac magno Angelorum apparatu; & tunc Rex dicet suis electis; Venite Benedicti: esurivi, & dedistis mihi manducare, &c. Illi verò resp. ndebunt; Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut nudum? Respondebit Rex dicens illis: Amen dico vobis, quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Matth. 25. num. 40. & maxime notatu dignissimum, quod cum Christos D. declaratur Rex in suprema Majestatis sede cum magno exercitu Angelorum orbem judicaturus, minimos, id est, abjectissimos fratres suos dicit: Quandiu fecistis uni ex fratribus

2. Origenes.

Anselm.

Psalm. 134.

Velle Dei,

posse dici-

tur, sic &

homo de

suo velle

intendat.

3. D. Atha-

nas.

I summa

abj. etone

cognosce-

tur latens

divinitas,

& inter-

na virtus.

Luc. 23.

Math. 27.

D. Atha-

nas.

4.

Matth. 25.

abus meis minimis: minimus dicit summam abjectionem, fraternitas supremi Regis summam, ac supremam dignitatem; quomodo ergo hæc cohærent. Rabbanus ibi: *Quando fecistis uni ex fratribus meis minimis, &c. Sed si fratres ejus sunt, quare eos minimos vocat? propter hoc, quia sunt humiles, quia pauperes, quia abjecti.* Valde familiaris humane ambitionis est elogium pauperes, & abjectos inter suos cognatos non computari, sed potius eos diffiteri; hanc humanam faintitatem damnat Christus D: dum Rex majestatis solio in summa maiestate minimos pauperes, & abjectos fratres dicit; imò, quia minimos, pauperes, & abjectos fratres agnoscit, & vocat, Sapientia Divina non apponit rem ex externa apparentia, sed ex interna virtute; & quia in externis oculis humiles, ac minimi reputabantur, inde in tantum elevantur, ut Christi fratres dicantur; & si fratres ejus sunt, quare eos minimos vocat? propter hoc, quia sunt humiles, quia pauperes, quia abjecti.

De se loquens Regius Vates ait Pl. 77. n. 70. De postulantibus accepit eum pascere Jacob servum suum: multa generosa fortitudinis signa resplendebant in Davide, ex quibus ipse dignissimus ad regiam coronam videri poterat. Leonem, & Ursulum interfecit, i. Reg. 17. n. 36. Gigantem molem prostravit, & gladio jugulavit, ibidem n. 50. & tamen non dicitur assumptus in Regem, dum tam præclara facinora paravit, Leonem, Ursulum, ac Gigantem peremit; sed dum vilem, & abjectam pastorem conditionem exeret, de postulantibus accepit eum: Magis enim enituit eximia ejus animi virtus in turis abjecto officio, quam in tantis sui roboris monumentis. Tam longè distat, ut exterorum vilitas officiat virtutibus internis, ut ipsa vilitas alas ministret ad magnæ gloriæ promotionem. D. Basilii Seleuc. Orat. 15. ait: *Tales animas eligere novit gratia, quare & cura gregis distentum, vocavit ad regnum. Nam cognita animi mente, minimè erubescit artem. Ubi animi virtus agnoscitur, atque vilitas non est impedimentum.*

QUÆSTIO II.

Quare Dominus non solum verbo, sed etiam manu tactu sanat Leprosum?

6. Textus. **A**t Text. in præsentî, n. 3. *Et extendit Jesus manum, tetigit eum dicens, Volo mundare, & confestim mundata est lepra ejus: Quod satis est explicatum à nobis citato cap. 20. q. 7. 8. & 9. Adde nunc.*

7. Et iterum expendamus: *Extendens manum tetigit eum:* ut ita suum eximium singularis benevolentia declararet affectum, ut observat Anselmus Laudunens. *Extendens manum, ait, qui misericordia tendit affectum.* Ut manus tactu melius hanc benevolentiam declararet. Magnitudinis est eloquium erga summam proximi miseriam summam benevolentiam declarare.

8. Secundo: Abbas Isaac apud Tilmanum hic. *Iaac Abb. Tetigit eum, &c. Divina Sapientia medicina*

pariter, & doctrina, qua solo verbo potuit curare leprosum, maluit tactu: ut tu non quam facilius, sed quam affectuosius possis, beneficium impendas opus pietatis adimpleas, nihil abhorrens, sed illum per quem facis attendas. Sanitatem leproso confert non solum verbo, *volo mundare* sed etiam manu: *extendens manum*, quia beneficia non solum verbo, sed etiam ope sunt exhibenda; imò opera præcedant verba; prius extendit manum, postea dixit, *volo mundare:* Deinde expende. *Ut tu non quam facilius, sed quam affectuosius possis, beneficium impendas:* Beneficia non solum manu, & ore sunt præstanda, sed cum magno benignitatis affectu; & si ex parte proximi aliquid inveniatur, quod horrorem faciat, illum commendandum, quia non illi, sed Deo serviat; nihil abhorrens, sed illum, per quem facis, attendas.

Tertio: Tetigit manum. Est Christus D. 9. contagionem non timeat, cur leprosum juxta legis mandatum non evitat, ac arceat; nam lex mandabat Leprosum extra civitatem, ac castra expelli: Numer. 5. n. 2. Respondet ad hæc D. Chrylostom. homil. in illud Apostoli: *Cum autem subjecta fuerim:* Et sic loquitur: *Vide quantum discrimen inter veterem legem, novamque gratiam, etiam ex omni parte.* *Moses cum ex Monte descendisset, primam legem tulit, & mandavit, ut castris excederent Leprosi; Christus è monte descendens leprosum protinus mundat, & ille quidem morbos eliminat, hic vero curam illius agit: Ecce hic aliter describitur, & insinuatur benignitas, ac pietas Incarnati Verbi, & ejus Evangelii, quantumque distat à rigore antiquo.* *Moses Leprosum significanter peccatorem procul eliminat, Christus descendens de monte, in quo publicavit Legem Evangelicam, primo omnium leprosum, id est, peccatorem benignè recipit, manu, & verbo curat, ac sanat, ab immunizatione lepræ contagio liberat; non quia leprosum rejicit Dominus, sed inde maxime pio, ac benigno affectu excipit, eumque sanat, & curat, denotans se velle recipere, & sanare peccatores.*

10. Cum baptizaretur Jesus, dans initium ad Sacramentum Baptismi, cum ipse ascenderet de aqua. *Ecce aperti sunt ei Cæli, & vidit Spiritum Dei descendentem, sicut columbam, & venientem super eum.* Matth. 3. n. 26. Cur Divinus Spiritus apparet in specie Columbe? In Apostolos verò in forma ignis. In præsentî ad exordium Sacramenti Baptismatis, quo salutari lavacro peccatores ad sanctificantes aquas alliebat, ac convocabat, ait Spiritus Sanctus in specie Columbæ mansuetæ, denotans quod peccatores ad se convocabat, & recipiat multa pietate, ac clementia; cum tamen in fine mundi, quando Apostoli erant constituendi iudices, in multa asperitate, ac districto rigore apparet. D. Gregor. homil. 30. in Evangelia, ait: *Christus homo pro hominibus factus, mitem se hominibus præbet. Nolit peccatores ferire, sed colligere; prius voluit mansuetè corrigere, ut haberet, quos postmodum in iudicio salvaret.* In columba ergo super eum Spiritus debuit apparere, qui non veniebat, ne peccata tam per zelum percuteret, sed adhuc per mansuetudinem. **10. e. Christum peccatores benignè excipit.**

dicii die, haberet quos salvaret; nisi enim tam benigno affectu, ac misericordiar visceribus peccatores invitaret, ac reciperet, non haberet postmodum quos salvaret: Prius voluit mansuetè corrigere, ut haberet, quos postmodum in iudicio salvaret.

11. Hinc Paulus satis opportunè se tanquam Dominicæ benignitatis, ac clementiæ in exemplam ante omnium oculos se objicit, ut ad spem æternæ vitæ peccatores erigantur, & ait ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem potentiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi ad vitam æternam: 1. Timoth. 1. n. 16. ad quod respicere videtur D. Chrylostom. homil. 2. in Psalm. 50. dicens: *Si impius es cogita publicanum, si immundus attende meretricem; si homicida es, respice Lutrorem: si iniquus es, cogita blasphemum, considera Paulum, prius persecutorem, postea annunciatorem, nolo tibi dicas blasphemus sum, nolo dicas, persecutor sum. Hæles omnium offensiones, in quem volueris porum confugio. Vis in nocuum, vis in veterem: In veteri David, in novo Paulus.*

De puero Centurionis.

QUÆSTIO III.

Quare roganti Centurioni pro puero suo, Christus respondit? ego veniam, & curabo eum?

12. Textus. **A**t D. Matth. cap. 8. n. 5. *Accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens, Puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur: de quo late egi tom. 3. in Evang. cap. 11. per viginti sex questiones: nunc verò peculiariter exendo, cur Centurioni roganti pro puero Christus respondit: Ego veniam, & curabo eum: Quid jam explicavi citato loco, q. 10. 11. Nunc adde.*

13. D. Chrysol. *Primò D. Chrysol. serm. 15. ait: Centurio saper sic docetur, quare ad servum in seruo venerit Christus: Quare ad hominem in homine venerit Deus? Utique ut levaret jacentes, elisos erigeret, soleret compeditos, & eos quos jam nemo neque afferre, neque offerre poterat, ipse operis sui victor clementissimus bajularet: Puer miser jacebat in infirmitate, qui propter paralyticum ad Dominum veni non poterat ad salutem obtinendam: hinc D. Jesus viam arripit, ut illum sanet, supple naturalia impedimenta, ne hominem à salute trahant, & quos jam nemo neque afferre, neque ferre poterat, ipse operis sui victor clementissimus bajularet: resistebat natura ob sua impedimenta, ne homo veniret ad salutem. Inde benignissimus Dominus supplens defectus naturalia occurrit, & adest, donans salutem miserum infirmo.*

14. Joan. 4. *Sundò: ait noster Evangelista, quod ad Chrum accessit rogans eum pro servuli salute, cecellit & regulus, & rogabat ut descenderet & sanaret filium ejus: Joan. 4. n. 27. Uterque gat pro sui infirmi salute, tamen Centurio alde benignè excipitur à Domino Ego*

*veniam; & curabo eum, & Regulom gravi voce Dominus se tradit, nisi signa videritis, non creditis: Unde tam latum discrimen, ad primom summam benignitas, ad alterum verò magna, & aultera a peritas, regulus pro sui causa ipse solus rogabat: ac Centurio non solus ipse erat in oratione, sed multi cum eo erant deprecantes, ut scribit D. Lucas 7. n. 3. *Misti ad eum, scil. Centurio, Seniores Judæorum, rogans eum, ut veniret, & sanaret puerum ejus: Pro regulom nemo erat, pro duce multi homines rogant: oratio multorum maxime Deo grata, faciliter, ac prompiè, & benignè optata imperat; proindeque piam vim Christo factam credo cœtui communi rogantium.* Unde merito ait Tertulian. Apolog. cap. 3. *Hæc vis Deo grata est. Et iterum: Cotinus in cœum & congregationem, ut ad Deum quasi facta manu, precantibus ambiamus.**

Anima sancta summa charitate vulnerata dicebat ad sodales, *Adjuro vos filie Jerusalem, si inveneritis dilectum meum, ut annuntietis ei, quia amore langueo.* Cantic. 5. n. 8. Hoc in loco adjuratio quasi precatio est, ut observant Interpretes, ac si dicat: rogo vos ut pro me erga meum dilectum deprecetis, quia pro ejus præsentia amore langueo; nonne ipsa erat summe dilecta suo Sponso, ut ab eo appelleretur: *Anima mea, speciosa mea, formosa mea, columba mea.* Cantic. 2. n. 10. & 13. Si ergo anima sancta erat suo Sponso tam chara in deliciis, ac æstimatione, ad quid aliorum preces perquirat, ad quid alias virgines ad rogandum pro se invita; quamvis ipsa bene sciret se esse multum charam, tamen optimè agnoverat multarum preces esse gratores, & multam vim Deo inferre: Gilbertus serm. 46 in Cant. ait: *Ut multiplicatis precibus speciosa solatia fundat uberius, Cum Deus vel precantibus victus cedat, vel blandientibus gratas annuat.*

Sciunt boni homines, quid preces communes apud Deum valeant, inde est, quod in fortuna adversa cogunt cives in Sacram ædem supplicationisque decernunt. Hinc in extrema necessitate Hebræus urget, 2. Machab. cap. 3. n. 18. *Alti gregatim de domibus confluebant, & publica supplicatione observantes, &c. Id Esther jubet cap. 4. n. 9. *Vade & congrega omnes Judæos, & orate pro me, &c. Egit id & Jerosolyma unita, 2. Paralip. cap. 20. n. 13. Omnis enim Judæa stabat coram Domino. Id tamen Joël monet c. 1. n. 14. *Congregate Seniores omnes habitatores terræ in domum Dei vestri, & clamare ad Dominum, &c. Et precibus etiam lego additam vellem ciliicam, n. 13. *Accingite vos, cubate in sacco: & jure quidem optimo, ut interpretator Lyra. *Ut ex communi afflictione, & deprecatione citius placetur Deus: Sciebat id Vates Daniel, qui ut necem effugeret, & fomtum solveret, locios sibi juvenes ascivit ad preces humiles. Daniel. 2. n. 17. *Ingressus in domum suam, & sociis suis indicavit negotium, ut quærent misericordiam à facie Dei, &c. An sibi Daniel non fidit, si preces mittat sine sociis; Rectè Lyra: *Adjungit enim sibi socios in orando: quia oratio multorum, & maxime bonorum, est multum exaudibilis. Nemo igitur regat valentiores esse communes supplicationes ad veniam impetrandam, opemque à Deo eliendam. Unde cum Israël esset in magna afflictione ob-*******

scelus